

BO‘LAJAK TEXNOLOGIK TA‘LIM O‘QITUCHILARINING KASB-HUNARGA YO‘NALTIRISHDAGI MUAMMO VA YECHIMLARI

Ismailov Janibek Aktamovich

JDPU Sirtqi bo‘lim, Tabiiy va aniq fanlarda masofaviy ta‘lim kafedrası
o‘qituvchisi

Yoshlarimizning mustaqil fikrlaydigan yuksak intellektual va ma‘naviy salohiyatga ega bo‘lib dunyo miqyosida o‘z tengdoshlariga hech qaysi sohada bo‘sh kelmaydigan insonlar bo‘lib kamol topishi, baxtli bo‘lishi uchun davlatimizi bor kuch va imkoniyatlarini safarbar etamiz.

(Sh. M. Mirziyoyev)

Annotatsiya: Ushbu maqolada 20-yanvardagi O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevning maktablarda xorijiy tillar va kasb o‘rgatish tizimini rivojlantirish masalalari bo‘yicha kengaytirilgan yig‘ilishi, o‘tkazildi. Bo‘lajak texnologik ta‘lim o‘qituvchilarini kasbga yo‘naltirishda dastlabki pedagogik jarayonlar tahlil etilgan bo‘lib, bu jarayonda ularning pedagogik mahorati, kasb tanlashga oid bilim va ko‘nikmalari, vazifalari, shuningdek kasb tanlashda shaxs hislatlari, o‘quvchi psixologiyasi, o‘quvchilarni kasb tanlashga tayyorligini ko‘rsatuvchi mezonlar mazmuni va o‘sib kelayotgan yosh avlodni kasbga yo‘naltirish hamisha davlatimiz, siyosatimiz oldida turgan ustivor masalalardan sanalib kelingan. Mazkur jarayonni amalga oshirish uchun farzandlarimizning ota-onalari hamda Oliy o‘quv yurtlarining o‘rni haqida ma‘lumot berilgan.

Tayanch so‘zlar kasbiy, individual, kreativ industriya, ijtimoiy davlat.

Аннотация: В данной статье 20 января состоялось расширенное совещание Президента Республики Узбекистан Ш.М.Мирзиёева по вопросам развития системы иностранных языков и профессионального обучения в

школах. Проанализированы исходные педагогические процессы ориентации будущих учителей технологического образования на профессию, в этом процессе их педагогические умения, знания и умения, связанные с выбором профессии, задачами, а также особенности личности в выборе профессии. психология студентов, содержание критериев, указывающих на готовность студентов к выбору профессии, ориентация подрастающего молодого поколения на профессию всегда считались одними из приоритетных задач, стоящих перед нашим государством и политикой. В целях реализации этого процесса доведены до сведения родителей наших детей и роль высших учебных заведений.

Ключевые слова: профессионал, личность, креативная индустрия, социальное государство.

Abstract: In this article, the extended meeting of the President of the Republic of Uzbekistan Sh.M. Mirziyoyev on the issues of development of the system of foreign languages and vocational training in schools was held on January 20. The initial pedagogical processes in the orientation of future technological education teachers to the profession were analyzed, in this process their pedagogical skills, knowledge and skills related to the choice of a profession, tasks, as well as personality traits in the choice of a profession, student psychology, the content of the criteria indicating the readiness of students to choose a profession, and the guidance of the growing young generation to the profession have always been considered among the priority issues facing our state and politics. In order to implement this process, parents of our children and the role of higher educational institutions have been informed.

Key words: professional, individual, creative industry, social state.

Jahonning rivojlangan davlatlari qatori mamlakatimizda ham ta'limdagi islohotlar jarayonida mustaqil ta'limni rag'batlantirish muhim yo'nalish sifatida kelmoqda. Pedagogning kasbiy layoqatlilikini tarbiyalash fenomenini tadqiq qilishga bir qator olimlarning ishlarida o'z ifodasini topgan. Bu mualliflar kasbiy layoqatlilik – ishonchlilik sifatleri bilan birgalikda bo'lajak texnologik ta'lim o'qituvchilarining kasbiy – individual hodisa sifatida pedagogik madaniyatini tavsiflaydi degan fikrlar bilan bir qatorda jamiyatda ta'lim tizimini rivojlantirishning strategik yo'nalishi hamda turli sohalarida maqsadli mustaqil faoliyati asosida uning intellekt va ahloqiy rivojlanib kelmoqda.

Bunga yaqqol misool joriy yilning 20 yanvar kuni maktablarda xorijiy tillar va kasb o'rgatish tizimini rivojlantirish masalalari bo'yicha kengaytirilgan yig'ilish o'tkazildi.

Prezidentimiz xalqimizga Murojaatnomasida “ijtimoiy davlat” tamoyiliga alohida e'tibor qaratgan edi. Aynan aytganda, “Ijtimoiy davlat bu, eng avvalo, inson salohiyatini ro'yobga chiqarish uchun teng imkoniyatlar, odamlar munosib hayot kechirishiga zarur sharoitlar yaratish, kambag'allikni qisqartirish, demakdir” deb alohida ta'kidlab o'tdi.

Bunga erishishning asosi, birinchi navbatda, ta'lim. Shu bois Murojaatnomada maktab o'quvchilarini kamida ikkita xorijiy til va bitta kasb-hunarga o'rgatish ustuvor vazifa etib belgilangan edi.

So'nggi yillarda ta'limga, o'qituvchilarga e'tibor oshdi, oliy ta'limda qabul kvotalar soni va yo'nalishlar ko'paydi. Albatta bu maktablardagi sifatli ta'limni oshirishga udaydi. Endi 11 yil maktabda o'qigan bola ikkita chet tilini mukammal o'rganib yaratilgan imkoniyatlardan oqilona foydalansa kelajakda yetuk mutaxassislar erishamiz. Bu esa maktab bitiruvchilarining 50 foizi mehnat bozoriga hech qanday kasbga ega bo'lmasdan kirib kelishini oldi olinib kasblarni ruvojlantirishga olib keladi natijada kasb egallagan yoshlar soni ortib, davlatimiz iqtisodiyotining rivoji jadallashadi.

Shu bois yig'ilishda xorijiy tillarni o'qitish sifatini oshirish va o'quvchilarni kasbga yo'naltirish masalalari muhokama qilindi.

– Maktabdan kasb va tilni bilib chiqqan bola jamiyatimizning katta yutug'i, bilmagani muammo, – dedi Shavkat Mirziyoev.

Bu tajribani joriy etish uchun har bir viloyatdan bittadan shahar va ikkitadan tuman tanlab olingan. Ulardagi 2 mingdan ortiq maktablarning sharoiti, pedagoglar malakasi, o'quvchilarning kasb-hunar va xorijiy tillarga qiziqishi o'rganilgan.

Endi tuman va mahallalarning xususiyatidan kelib chiqib, o'quvchilar maktabning o'zida 64 xil ishchi kasblarga o'rgatilishi ko'zda tutilmoqda.

Shuningdek, o'quvchilarni axborot texnologiyalari va “kreativ industriya” bo'yicha zamonaviy kasblarga o'rgatish muhimligi ta'kidlandi.

Yig'ilishda viloyat hokimlari tanlangan maktablar misolida xorijiy tillar va kasb o'rgatishni rivojlantirishga oid rejalar yuzasidan axborot berdi.

Ma'lumki, har qanday jamiyatning ravnaqi, ijtimoiy-siyosiy, iqtisodiy barqarorligi uning fuqarolarining aqliy jihatdan yetukligi va axloqiy salohiyatining

yuksak darajada rivojlanganligiga bog‘liq. Asrlar davomida saqlanib kelinayotgan xalqning boy intellektual merosi hamda umuminsoniy qadriyatlar asosida madaniyat, ma’rifat, fan-texnologiya va iqtisodiyotning yangi yutuqlari asosida mukammal tayyorgarlikdan o‘tgan kadrlarni tayyorlashning yangi tizimini shakllantirish O‘zbekiston Respublikasi taraqqiyotining muhim shartlaridan biridir.

Kasblar bo‘yicha birlamchi bilim, ko‘nikmalarni shakllantirish uchun professional tashxislash va kasb-hunarga yo‘naltirish bo‘yicha choralar amalga oshirilmoqda. Bu borada respublikamizda “O‘quvchilarni kasb-hunarga yo‘naltirish va psixologik-pedagogik tashxis markazi” tashkil etilgan. Bu markaz O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi va qonunlarida ko‘zda tutilgan jamiyat ehtiyoji va mehnat bozori talablari asosida o‘quvchilarning o‘z qiziqishlari, qobiliyatlari va sog‘liqlariga mos bo‘lgan kasb-hunarlarni tanlashlariga ko‘maklashadi. Ushbu markaz o‘quvchi yoshlarni kasb-hunarga yo‘naltirish va psixologik-pedagogik tashxis sohasidagi yagona davlat siyosatini ishlab chiqish va o‘rnatilgan tartibga amalga oshirilmoqda.

Xulosa o‘rnida shuni ta’kidlab o‘tishimiz joizki yoshlarimizni to‘g‘ri kasbga yo‘naltirish, bu kasbiy o‘zini o‘zi aniqlashga yordam berishga qaratilgan tadbirlar tizimidir.

Bo‘lajak texnologiya ta’lim o‘qituvchilari kasbga yo‘naltirish maqsadi — shaxsning ma’lum bir kasbiy faoliyat yo‘nalishiga moyilligini aniqlashga yordam beradi. Bu esa har bir bola iste’dodli va ma’lum bir sohada o‘z iste’dodini tatbiq eta oladi degan fikrga asoslanadi. Kasbga yo‘naltirishning turli xil usullari mavjud — kelajakdagi kasbni tanlashda duch keladigan o‘spirin bilan, uning qiziqishlari va sevimli mashg‘ulotlarini muhokama qiladigan mutaxassislar bilan suhbatlar, shuningdek, standartlashtirilgan usullar mavjud, ularning natijalari kuchli va zaif tomonlarini tushunishga imkon beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi “O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish boyicha, harakatlar strategiyasi to‘g‘risida” gi
2. G‘oziyev E., Mamedov K. Kasb psixologiyasi. – T.: O‘zMU, 2003.
3. Qodirov M. E. Texnologiya fanini mazmunan modernizatsiyalash hamda sifat va samaradorligini oshirish usullari// Respublika ilmiy-amaliy onlayn konferensiya. 158-161 bet.

